

Двадесет година сарадње Библиотеке града Београда и Друштва пријатеља Свете Горе Атонске

Јасминка Елаковић
Библиотека града Београда
ejasminka@gmail.com

Друштво пријатеља Свете Горе Атонске у двадесетогодишњој сарадњи са Одељењем уметности Библиотеке града Београда приређује предавања на којима истакнути стручњаци и угледни научни радници, књижевници, филозофи, историчари уметности, старешине цркава и други, саопштавају резултате својих истраживања о српској лаври Хиландару у прошлости и садашњости, као и о другим манастирима и светињама на Светој Гори.

Друштво је основано децембра 1990. године како би неговало духовну, историјску и уметничку традицију Свете Горе. Са посебном бригом о хиландарском културном наслеђу, с једне, и учвршћивању културних веза и традиционалног пријатељства између српског и грчког народа, с друге стране, већ две деценије шири сазнања и унапређује вредности које „наша Света Царска Лавра утеловљује“.

Седамдесетих и почетком осамдесетих година прошлог века, о Хиландару и Светој Гори се у нашој јавности знало неупоредиво мање него данас, а посете су биле далеко теже остварљиве и много ређе. Из потребе да се успостави тешња веза са домовином и да се у јавности прошире знања о српским и осталим светињама на Атосу, оснивачи Друштва су приступили испуњењу свог задатка.

Један од оснивача и први председник Друштва био је академик Војислав Ј. Ђурић, а на Оснивачкој скупштини у Удружењу књижевника у Француској 7 окупили су се: Мирјана Живојиновић, Милорад Медич, Гојко Суботић, Сима Ђирковић, Дејан Медаковић, Борислав Михајловић Михиз, Драгослав Михаиловић, Матија Бећковић, Вељко Михајловић, Предраг Ејдус, Данило Лазовић, Маја Сека

Сабљић и многи други. Број активних чланова Друштва није никад прелазило 150 – 200.¹

Постоји велики број важних извора на основу којих се интензивирају и продубљују истраживања везана за историјску прошлост Свете Горе, за њене манастире и скитове, за живот светогорских монаха. Циклус предавања са светогорским темама *Света Гора Атонска* отпочео је 1992. године. Одржавао се без прекида, па и за време бомбардовања 1999, према речима проф. др Владете Јанковића, „у згради Народног музеја Београда током узбуне иза застртих прозора“.

Овом приликом наводимо само неке од 140 сусрета које је Друштво организовало у Одељењу уметности Библиотеке града Београда, а који су ускостручним темама намењени како познаваоцима ове области, тако и широј публици.

Први гост био је историчар мр Душан Кораћ из Византолошког института САНУ, са радом под називом „Света Гора и цар Душан“, а вреди поменути и: „Света Гора у новијој српској књижевности“, „Храмовна слава манастира Хиландара“, „Светогорски извори српске архитектуре“, „Хиландар и владарска идеологија Немањића“, „Сликаство Хиландара у 18. веку“, „Обнова манастира Хиландара“, „Икона Богородице Тројеручице“, „Света Гора и изопштење цара Душана“, „Зидно сликарство 18. века у Хиландару“, „Забрана уласка женама на Свету Гору“ и многа друга.

Предавања из овог циклуса публикована су и у књигама. До сада је објављено седам књига из едисије *Казивања о Светој Гори*. Њима је обогаћен и

¹ Из беседе Владете Јанковића „После 20 година“, одржане на Скупштини поводом двадесетогодишњице од оснивања Друштва, који је објављен у књизи *Седам казивања о Светој Гори* 2011. године.

фонд Одељења уметности. На вечерима које Друштво организује последњег четвртка у месецу у Одељењу уметности, у великом броју се окупљају заинтересовани слушаоци.

Друштво пријатеља Свете Горе Атонске 2010. године прославило је јубилеј – 20 година од оснивања. О историјату и раду Друштва говорио је проф. др Владета Јанковић, амбасадор при Ватикану и проф. др Мирјана Живојиновић, председник Друштва.

Како је политика Одељења од оснивања, 1987. године, да формира документацију и води архиву о свим културним програмима који се овде реализују, ауторка овог текста дошла је на идеју да би било корисно сакупити на једном месту информације о свим излагањима из циклуса *Света Гора Атонска* и објавити публикацију о свим сусретима који су у овом периоду одржани на трибини „Уметност“.

О сусретима који су реализовани ових година постојала су само спорадична сведочанства – у најави програма објављиваним у дневном листу *Полиџика*, у сачуваним плакатима код неких чланова Друштва и у архиви Одељења уметности Библиотеке града Београда. Било је потребно велико ангажовање у трагању за утврђивањем датума њиховог одржавања у периоду од децембра 1997. до

децембра 2000. године када их је Друштво организовало у Народном музеју Београда.²

Идеја о штампању јединствене публикације која, као нека врста каталога, садржи плакате и позивнице за 140 предавања и 15 промоција из циклуса *Света Гора Атонска* одржаних у периоду од 1992. до 2010, коначно је реализована маја 2011. године. Она је резултат дуготрајног истраживачког рада у којем се огледа обострана, дугогодишња сарадња на којој се, у име Друштва пријатеља Свете Горе Атонске, Одељењу захвалио проф. др Владета Јанковић.

Монографија *Делатности Друштва пријатеља Свете Горе Атонске 1992-2010* представљена је 26. маја 2011. године. Ово уникатно издање штампано у само три примерка званично је уручено председници Друштва др Мирјани Живојиновић и заменику директора Задужбине Хиландара у Београду, господину Стефану Миленковићу. Трећи примерак чува се у архиви Одељења као потврда дуготрајног пријатељства.

² Подаци коришћени у публикацији *Делатности Друштва пријатеља Свете Горе* који се односе на предавања из овог периода, навођени су у облику огласа – најаве циклуса *Света Гора Атонска* објављиваних у дневном листу *Полиџика* последњег четврта у месецу, у рубрици „Међу нама“.